

O Elegancie z Mosiny i Rzeczypospolitej Mosińskiej

**Materiały edukacyjne z zakresu
dziedzictwa kulturowego**

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

O Elegancie z Mosiny i Rzeczypospolitej Mosińskiej – z questem przez XIX-wieczną Mosinę.

Scenariusze lekcji

Grupa wiekowa: klasy IV–VIII.

Przedmiot: historia.

Czas: 4 godziny lekcyjne (pierwsza lekcja – 2 godz., druga lekcja – 2 godz.).

CELE EDUKACYJNE:

CELE OGÓLNE:

- zgromadzenie wiedzy na temat historii XIX w. Mosiny i jej dziedzictwa kulturowego;
- kształcenie umiejętności pracy ze źródłami historycznymi i przedstawienie zdobytej wiedzy w interesującej formie lapbooka, prezentacji multimedialnej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Po lekcji uczeń:

- ma wiedzę na temat Mosiny w XIX wieku;
- rozumie, czym jest dziedzictwo kulturowe;
- buduje swoją tożsamość kulturową;
- rozpoznaje i nazywa budowle związane z historią Mosiny w XIX wieku;
- wie, jaką funkcję pełniły w XIX wieku współczesne budowle Mosiny;
- wie, że Mosina w XIX wieku była wielokulturowa i wielowyznaniowa;
- potrafi wymienić przykłady architektury neoklasycystycznej na podstawie zabytków Mosiny z XIX wieku;
- wie, jakie zawody dominowały w XIX wieku w Mosinie;
- utrwala i ćwiczy praktyczne posługiwanie się kierunkami świata;
- potrafi posługiwać się mapą;
- rozumie, że dziedzictwo kulturowe Mosiny jest wynikiem pracy nie tylko mosinian, ale też mniejszości niemieckiej, żydowskiej, które zamieszkiwały Mosinę w XIX wieku i współtworzyły jej historię i kulturę;
- rozumie pojęcia: bóżnica, kirkuł, ochronka, macewa;
- poznaje określenie pochodzące z gwary poznańskiej Elegant z Mosiny;
- wie, jaką rolę odegrał Jakub Krauthofer-Krotowski w okresie Wiosny Ludów w Mosinie,
- formułuje wypowiedź poprawną pod względem merytorycznym i językowym;
- doskonalili umiejętność pracy ze źródłem materialnym, ikonograficznym, kartograficznym, pisany w zakresie analizy i interpretacji źródła;

- wykorzystuje nowoczesne technologie w zakresie korzystania z Internetu, fotografii cyfrowej, tworzenia prezentacji multimedialnej;
- doskonalili umiejętność współpracy w grupie i prezentowania wyników tej współpracy.

METODY KSZTAŁCENIA ZASTOSOWANE PODCZAS LEKCJI NR 1:

- praca z questem *Mosina w XIX wieku* – lekcja w terenie;
- przygotowanie dokumentacji fotograficznej odwiedzanych podczas questu miejsc;
- rozmowa kierowana.

FORMY PRACY:

- zbiorowa;
- praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE (do lekcji nr 1): O Elegancie z Mosiny i Rzeczypospolitej Mosińskiej – z questem przez XIX- wieczną Mosinę.

- quest *Mosina w XIX wieku*;
- telefony komórkowe z funkcją wykonywania zdjęć.

POWIĄZANIE Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

(odniesienie do konkretnych zapisów podstawy programowej)

Z HISTORII:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

III. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

IV. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

- 2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE (KLASA VIII):

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza i rozumienie. Uczeń:

1. wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:

5. powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej.

V. Komunikowanie i współdziałanie. Uczeń:

3. współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

VII. Społeczność regionalna. Uczeń:

1. znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydawnictwie i postaci z jego dziejów.

PRZYGOTOWANIE DO LEKCJI:

Lekcja nr 1 (w terenie): wydrukowany dla każdego ucznia quest *Mosina w XIX wieku*, każdy uczeń powinien mieć długopis oraz w miarę możliwości telefon z funkcją wykonywania zdjęć.

PRZEBIEG LEKCJI:

SCENARIUSZ LEKCJI NR 1:

Lekcja w terenie *O Elegancie z Mosiny i Rzeczypospolitej Mosińskiej – z questem przez XIX wieczną Mosinę* (2 godz.).

I. WPROWADZENIE

1. Nauczyciel prezentuje uczniom współczesne zdjęcie budynku galerii miejskiej w Mosinie i pyta o obecną funkcję budowli. Następnie pyta uczniów o to, czy wiedzą, jaką funkcję pełniła ta budowla w XIX wieku i kto ją wybudował. Celem rozmowy jest rozbudzenie poznawczej ciekawości uczniów na temat Mosiny w XIX wieku i zainteresowanie ich udziałem w queście.

2. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że celem lekcji będzie poznanie historii małej ojczyzny w XIX wieku i dziedzictwa kulturowego w oparciu o quest *Mosina w XIX wieku*. Nauczyciel informuje uczniów, że ich zadaniem będzie nie tylko rozwiązanie questu, ale też wykonanie dokumentacji fotograficznej z miejsc odwiedzonych w czasie questu. Zdjęcia posłużą do wykonania lapbooka oraz prezentacji multimedialnej *Mosina w XIX wieku*.

II. ROZWIĄNIĘCIE

Podczas zajęć w terenie uczniowie pod opieką nauczyciela rozwiązują quest i przygotowują dokumentację fotograficzną odwiedzanych miejsc.

III. PODSUMOWANIE (po powrocie do szkoły)

Nauczyciel rozpoczyna rozmowę podsumowującą quest. Pyta uczniów o wrażenia i uczucia, które towarzyszyły im podczas rozwiązywania questu. Pyta, czego nowego dowiedzieli się o swoim mieście, co ich zaskoczyło. Rozmowa prowadzi do wniosku,

że Mosinę w XIX wieku obok Polaków zamieszkiwali także Żydzi, Niemcy, a obok katolików – protestanci oraz wyznawcy judaizmu; zwracają uwagę na fakt, że Mosina była bogatym miastem z wieloma budowlami użyteczności publicznej. Podkreślają ważne wydarzenie z okresu Wiosny Ludów – ogłoszenie przez J. Krauthofera-Krotowskiego Mosiny Rzeczypospolitą Mosińską, zastanawiają się, kim był *Elegant z Mosiny*.

ZADANIE DOMOWE:

Nauczyciel wyjaśnia uczniom cel kolejnej lekcji, która będzie rozszerzeniem wiedzy zdobytej podczas questu. Prosi uczniów o przyniesie zdjęć, które wykonali podczas questu oraz różnych źródeł wiedzy na temat historii Mosiny. Wyjaśnia, że pracując w grupach, będą opracowywali lapbook oraz prezentację multimedialną *Mosina w XIX wieku*.

SCENARIUSZ LEKCJI NR 2:

O Elegancie z Mosiny i Rzeczypospolitej Mosińskiej - z questem przez XIX wieczną Mosinę.

Grupa wiekowa: klasy IV–VIII.

Przedmiot: historia.

Czas: 2 godz.

Cele: jw.

METODY:

- burza mózgów;
- analiza i interpretacja źródeł;
- opracowanie lapbooka oraz prezentacji multimedialnej;
- rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptopy;
- drukarka;
- aparaty z funkcją wykonywania zdjęć;
- źródła do historii Mosiny.

FORMY PRACY:

- grupowa;
- zbiorowa.

POWIĄZANIE Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

jw.

PRZYGOTOWANIE DO LEKCJI:

Teczka papierowa formatu A4, wydrukowane na kolorowych kartkach szablony do lapbooka, kolorowe koperty, klej, nożyczki, wydrukowane zdjęcia wykonane podczas questu, laptop dla każdej grupy, drukarka, źródła do historii Mosiny, do których dotarli uczniowie.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. WPROWADZENIE

Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło *Mosina w XIX wieku* i poleca uczniom, aby dopisali hasła, które warto opracować w lapbooku pod tym tytułem (metoda burzy mózgów). Nauczyciel prosi uczniów, aby skorzystali z wiedzy zdobytej podczas questu. Na tablicy pojawiają się przykładowe propozycje uczniów, np. historia, słynni ludzie, religie itp., na podstawie których nauczyciel wspólnie z uczniami ustala i zapisuje na tablicy tytuły rozdziałów do lapbooka i prezentacji: *Historia Mosiny w XIX w.*, *Jakub Krauthofer-Krotowski*, *Wielokulturowa Mosina*, *Wielowyznaniowa Mosina*, *Zabytki Mosiny z XIX w.*

II. ROZWINIĘCIE

1. Badanie i przekształcanie:

Nauczyciel drogą losową dzieli klasę na pięć grup i przydziela poszczególnym grupom zadania. Wyjaśnia, że celem pracy każdej grupy będzie przygotowanie informacji do rozdziału lapbooka oraz do prezentacji multimedialnej w oparciu o zdobytą podczas questu wiedzę uzupełnioną wykonanymi fotografiami oraz informacjami pozyskanymi ze źródeł historycznych. Sugeruje, aby w grupach uczniowie podzielili się na tych, którzy przygotowują materiał do lapbooka oraz tych, którzy ten sam materiał opracują w wersji elektronicznej do prezentacji multimedialnej.

Grupa nr 1. Historia Mosiny w XIX w.

Grupa nr 2. Jakub Krauthofer-Krotowski

Grupa nr 3. Wielokulturowa Mosina

Grupa nr 4. Wielowyznaniowa Mosina

Grupa nr 5. Zabytki Mosiny z XIX w.

Grupy analizują źródła, opracowują rozdział i przygotowują się do jego prezentacji na forum.

2. Prezentacja:

Wybrani przez grupę liderzy prezentują opracowany rozdział całej klasie. Poszczególne rozdziały zostają umieszczone w jednym lapbooku.

Nauczyciel informuje, że wyznaczeni lub chętni uczniowie przygotowują prezentację multimedialną w oparciu o materiały przygotowane przez grupy. Prezentacja zostanie przedstawiona wszystkim uczniom podczas kolejnej lekcji.

III. PODSUMOWANIE

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie dotyczące tego, czy wiadomości, które zdobyli podczas rozwiązywania questu i przygotowania lapbooka na temat *Mosiny w XIX wieku*, są dla nich ważne, jeżeli tak, to dlaczego. Odpowiedzi uczniów prowadzące do wniosku, że dzięki questowi w ciekawy sposób poznali Mosinę w XIX wieku, jej mieszkańców, historię, ważne budowle, wyznania religijne. Nauczyciel prosi uczniów o doprecyzowanie, dlaczego te wiadomości są ważne. Rozmowa kierowana powinna prowadzić do konkluzji, że znajomość historii swojego miasta/małej ojczyzny, jej dziedzictwa kulturowego jest ważna dla młodego człowieka dla budowania jego tożsamości regionalnej i poznawania swoich korzeni. Znajomość historii kraju, małej ojczyzny, rodziny pozwala młodemu człowiekowi

nie tylko zauważyć swoją przynależność do wspólnoty, ale daje również szansę na to, że młode pokolenie będzie dbało o małą ojczyznę i jej dorobek kulturowy w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki poznaniu społeczności zamieszkującej Mosinę w XIX wieku uczniowie zrozumieli, czym jest wielokulturowość i uświadomili sobie fakt, że dorobek kulturowy Mosiny jest wynikiem pracy różnych grup społecznych, także mniejszości narodowych zamieszkujących Mosinę w XIX wieku.

Komentarz do lekcji:

1. Zaproponowany scenariusz zajęć wpisuje się w cele oraz treści kształcenia zarówno podstawy programowej z historii, jak i wiedzy o społeczeństwie. Ponieważ jednym z głównych celów kształcenia na lekcjach wiedzy o społeczeństwie w klasie VIII jest kształtowanie postaw obywatelskich i prospołnotowych uczniów, uwzględniających przynależność ucznia do społeczności lokalnej i regionalnej, scenariusz może być zrealizowany również na lekcjach wiedzy o społeczeństwie.

2. Scenariusz zajęć jest przewidziany na cztery godziny lekcyjne z możliwością modyfikacji w zależności od grupy wiekowej. Przedstawiony scenariusz, w pełnej formie uwzględniający opracowanie lapbooka oraz prezentacji multimedialnej, jest propozycją dla uczniów klas VII–VIII, ponieważ ci uczniowie mają umiejętności wystarczające do przygotowania nie tylko lapbooka, ale też prezentacji. W sytuacji pracy z młodszymi uczniami proponuję zrezygnowanie z przygotowania prezentacji i skoncentrowanie się na opracowaniu lapbooka. W klasach starszych lapbook będzie zawierał rozbudowane informacje pozyskane także ze źródeł, do których samodzielnie dotrą uczniowie, natomiast w klasie czwartej i piątej informacje zawarte w lapbooku mogą opierać się na wiedzy zdobytej podczas questu i wzbogaconej informacjami uzupełniającymi przekazanymi przez nauczyciela.

3. Scenariusz zajęć może być zrealizowany również z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. W tym przypadku należy przeznaczyć na quest więcej czasu, aby uczniowie pracowali w tempie dostosowanym do ich możliwości psychofizycznych. Podczas zajęć w klasie proponuję zastąpić lapbook uproszczoną mapą myśli, na której uczniowie umieszczą zdjęcia wykonane podczas questu. Na trasie questu nie występują bariery architektoniczne, dzięki czemu w queście mogą uczestniczyć uczniowie z niepełnosprawnością ruchową.

4. Scenariusz jest co prawda propozycją dla nauczycieli i uczniów ze szkół z terenu gminy Mosina, jednak nauczyciele z innych miejscowości, wzorując się na zaproponowanym queście, mogą utworzyć wraz z uczniami quest dotyczący ich miejscowości. Uważam, że jest to inspirujące działanie, które można zaproponować uczniom, by w nieszablony sposób zachęcić ich do poznania dziedzictwa kulturowego i historii małej ojczyzny. Tworzenie questu jest procesem rozłożonym w czasie i wymagającym zaangażowania oraz kreatywności zarówno ze strony nauczyciela, jak i uczniów, niemniej efekt pracy jest imponujący szczególnie dla uczniów. Quest *Mosina w XIX wieku* został umieszczony na stronie www Mosiny i korzystają z niego nie tylko nauczyciele, ale również lokalna społeczność, szczególnie podczas *Dni Rzeczypospolitej Mosińskiej* obchodzonych co roku w maju.

5. Zaproponowane w scenariuszu metody pracy opierają się na idei nauczania polimetodycznego zapewniającego wszechstronny rozwój ucznia. Metody lapbooka, mapy myśli, prezentacji multimedialnej wykorzystują różne umiejętności uczniów i angażują ich do pracy. Podczas zajęć uczniowie „komputerowcy” zajmą się przygotowaniem prezentacji i opracowaniem dokumentacji fotograficznej, uczniowie „artyści” zadbają o stronę wizualną lapbooka, uczniowie „literaci” przygotowują wpisy do lapbooka.

6. W sytuacji, gdy uczniowie wcześniej nie pracowali metodą lapbooka czy mapy myśli, należy zapoznać ich z ww. metodami na lekcji poprzedzającej zajęcia. W przypadku lapbooka można zaprezentować uczniom filmiki instruktażowe pokazujące pracę nad lapbookiem, warto skorzystać z gotowych szablonów, które są dostępne w Internecie.

7. Ważną umiejętnością kształconą w czasie lekcji jest praca ze źródłem historycznym, zarówno w zakresie wyszukiwania określonych informacji, jak i analizy i interpretacji źródła.

8. Zarówno lapbook, jak i prezentacja mogą zostać umieszczone na stronie www szkoły jako materiał do pracy na lekcjach historii, wiedzy o społeczeństwie czy godzinie wychowawczej. Prezentacja multimedialna może wzbogacić szkolną uroczystość poświęconą lokalnej historii.

9. Praca nad questem rozbudziła w mojej klasie zainteresowanie historią małej ojczyzny, szczególnie zaskakujące były dla uczniów informacje na temat wielokulturowej Mosiny. Powstała zatem naturalna potrzeba zgłębienia tego tematu i w ten sposób narodził się pomysł, aby zrealizować projekt edukacyjny dotyczący wielokulturowej Mosiny. Załączona prezentacja jest wynikiem naszej pracy nad questem oraz naszych działań w ramach projektu (załącznik nr 1 – prezentacja multimedialna *Mosina w XIX w.*)